



תהלים (15)

כלשונו, בשפתנו נקרא דבר זה: עליות וירידות, והקדמונים קראו לכך: קטנות המוחין וגדלות המוחין. כשאדם מתפלל, הוא במצב של "גדלות המוחין". הוא מבין שהקב"ה קרוב אליו. אך ישנם זמנים שבהם אדם פשוט שבור מבחינה רוחנית, הוא במצב של "קטנות המוחין" (מה שנקרא בלשון ר"ת "מי שנאה"). בזמנים אלו הוא אינו מסוגל להתפלל. ישנה, אם כן, תפילה מיוחדת לאדם שיתפלל אותה כשהוא במצב טוב, עליו לפנות אל הקב"ה ולבקש ממנו: עכשיו שאני מתפלל לפניך, הנני מבקש ממך שני דברים: "אָמְרֵי הָאֲזִינָה ה' ", האזן לתפילתי זו שאני מתפלל. ו"בִּינָה הַגִּיגִי", תבין מה שאני צריך בתוך לבי גם בשעה שאין לי את השכל להתפלל, גם כשאינני בא להתפלל לפניך.

זהו המוסר הגדול שעלינו ללמוד מפסוק זה: הרבה פעמים נמצאים אנו במצבים קשים, ישנם כל מיני מקרים בחיים, ובזמנים אלו אין לנו הכח להתפלל. צריכים אנו, אפוא, להתפלל בזמנים הטובים על זמנים אלו.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

'בוקר בוקר': תורה ותפילה, מה להקדים?

ה' בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי בְּקָר אֶעֱרָךְ לָךְ וְאֶצְפָּה (ה.ד.) מדוע כפל הפסוק את המילה "בְּקָר"? יש לומר, כוונת דוד המלך למה שאמרו חז"ל: חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללים, כדי שיכוונו את ליבם למקום (ברכות ה.), וזהו שאמר נעים זמירות: ה' בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי, כלומר: הבוקר שיהיה מעותר לשמוע בקולי, בעת שאני רוצה להתפלל לפניך, מה אני עושה? אני מקדים "בְּקָר" יותר, למען "אֶעֱרָךְ לָךְ" תפילתי ו"אֶצְפָּה", שכבר אוכל להתפלל ו"תִּשְׁמַע קוֹלִי" כמוצא שלל רב תהלים בשם "כינה לעיתים"

למה נקרא האיסור "לשון הרע", ולא "לשון רעה"?

פי לא א-ל חפץ רשע אָתָּה לֹא יִגְרָךְ רַע (ה.ה.) כתב ה"חפץ חיים" (פתיחה עשין, יד), שמי שמורגל לדבר רע בחבירו נקרא "רע", כפי שמצאנו ב"תנא דבי אליהו" (פרק א'): ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה... כת מספרי לשון הרע, דכתיב "פי לא א-ל חפץ רשע אָתָּה לֹא יִגְרָךְ רַע", הרי כינהו התנא דבי אליהו בשם "רע" עכ"ל ה"חפץ חיים".

והגאון רבי דוד אברהמי זצ"ל, בעל "בנין עולם", העיר: למה נקרא שם הלאו "לשון הרע"? אם ה"רע" מתייחס ללשון, ראוי היה לומר "לשון רעה", שהרי לשון היא נקבה, ואם ה"רע", מתייחס לדיבור, היה לו לומר

תפילה על זמנים שבהם אין אפשרות להתפלל

אָמְרֵי הָאֲזִינָה ה' בִּינָה הַגִּיגִי (ה.ב)

פירש"י: "אָמְרֵי הָאֲזִינָה": כשיש בי כח לשאול צרכי לפניך, וכשאינן בי כח להתפלל לפניך והדאגה עצורה בלבי, "בִּינָה הַגִּיגִי", הבן הגיון לבי, כך מפורש במדרש. זוהי תפילה עצומה שאדם מתפלל שכאשר יגיע למצב שהוא לא יוכל לבקש ולהתפלל, שהקב"ה כביכול יבין מעצמו מה חסר לו ומה נצרך לו. ישנו על כך משל נפלא מהמגיד מדובנא: פעם נסע יהודי למדינה רחוקה, והזדמן לבית מלון. אותו בית מלון שכן במקום נידח, בתוך איזה כפר שומם. לפתע קיבל היהודי התקפת לב ונעשה חולה מאוד. באותו מקום נידח כמובן לא היה רופא, אבל תמורת תשלום הגון נאות בעל המלון להזמין ליהודי רופא ממרחקים.

הרופא הגיע, ומיד ניגש לטפל בחולה. אחרי שסיים הרופא את טיפולו, פרץ היהודי בבכי מר. מה קרה? נבהל הרופא. אדוני הרופא, ענה החולה, נמצא אני כאן במקום נידח, גר מארץ אחרת פוחד אני שאקבל פעם נוספת התקפת לב, ואז אאבד את ההכרה ולא יהיה מי שיקרא לך, כיון שאין לי כאן קרוב וגואל. מבקש אני, אפוא, ממך, שתבוא לכאן מדי פעם גם כשלא אקרא לך. תבוא ותשגיח עלי לראות שמא נזקק אני לאיזה טיפול רפואי. "אָמְרֵי הָאֲזִינָה ה' בִּינָה הַגִּיגִי", זו תפילה נפלאה! אדם מתפלל לפני ה': רבונו של עולם, לפעמים אני עלול להיות מחוסר הכרה ולא אוכל להתפלל אליך, אנא ממך, תבין אתה מצדך כביכול את מחשבותי, את מה שאני צריך, ותתנם לי גם בלי שאבקש זאת מעצמי. תפילה נוראה!

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

מה הכוונה שאדם מאבד ההכרה?

ישנן בזה שתי משמעויות: כפשוטו וכדרשו. כפשוטו: אדם נקלע בחיים לכל מיני מצבים. הוא הולך ברחוב ולפתע חש ברע רח"ל.

הוא מאבד את ההכרה ומועבר לאיזה בית חולים בלי שאף אחד מקרוביו ידע על כך. אם הם היו יודעים שהוא חולה מסוכן כזה, ודאי היו צועקים, 'מרעישים עולמות', אבל לפעמים עד שמודיעים למשפחה, ה' ישמרנו, יכולים לעבור אפילו יום ויומיים בלי תפילה! לכן, הבקשה היא שגם כשלא אוכל להתפלל ולהתחנן בעצמי, תבוא אתה הקב"ה, ותראה מה אני צריך. זהו איבוד הכרה כפשוטו. אך ניתן לפרש זאת גם על דרך הדרש. לפעמים עלול אדם 'לאבד את ההכרה' מבחינת מצב הרוח שלו. ידוע היסוד המובא בספר הישר לר"ת, שבמשך חייו של אדם יש "ימי אהבה", ו"ימי שנאה",

"דיבור רע"? אין זאת, אמר, אלא שהכוונה לאדם: "לשון הרע", היינו לשון של אדם רע, ולכן נאמר בלשון זכר. **כמוצא שלל רב תהלים בשם "נדרבות פי"**

כאשר חסד ה' עלי, ירא אני מהתמעטות זכויות!
וְאֲנִי בְּרַב חֲסָדָי אֲבֹא בֵיתְךָ אֲשַׁתְּחֶנָּה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ בְּיִרְאַתְךָ (ה, ח)

אפשר לבאר על פי מה שאמר יעקב אבינו (בראשית לב, יא): "קטנתי מפל החסדים ומפל האמת אשר עשית את עבדך" (לב, יא) ופירש רש"י: "קטנתי מפל החסדים", נתמעטו זכויות על ידי החסדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא וכו', עכ"ל. וכן דרך ירא ה', כאשר ייטיב לו ה', ירא לנפשו שמא ינכו מזכויותיו וישאר ערום ועריה בעולם הבא, כפי שאמר דוד המלך (להלן ל, ז): "וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בְּשִׁלְוִי בַּל אָמוּט לְעוֹלָם", דהיינו: "בשלווי", כאשר היתה לי שלוה, חששתי מפני "בַּל אָמוּט לְעוֹלָם", בשל מיעוט זכויות על ידי השלוה. ומעין זה הוא אומר כאן: "וְאֲנִי בְּרַב חֲסָדָי", כאשר אתה מתנהג עמי בחסד, "אֲבֹא בֵיתְךָ אֲשַׁתְּחֶנָּה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ בְּיִרְאַתְךָ", כי ירא אני מיום הדין פן אשאר ערום מזכויות, חלילה.

ספר "אמרי בינה"

פִּי אֵין בְּפִיָּהּ נִכְוָנָה קִרְבָּם הַיּוֹת קִבְּרָ פְתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם (ה, י)

"קִבְּרָ פְתוּחַ גְּרוֹנָם", אפשר לפרש על פי מה שידועה, שהאדם המרבה דברים ושיחה בטלה גורם לעצמו קצרות שנים, שאדם קצוב לו כמה מדבר ואם ירבה לדבר יגרום מיתה לעצמו או נעשה אלם. וזהו "קִבְּרָ פְתוּחַ גְּרוֹנָם" ירצה בזמן שהיה גרונם פתוח כקבר שבולע כמה גופות כמו שכתוב (משלי כז, כ): "שֹׂאוֹל וְאֲבֹדוֹן לֹא תִשְׁבַּעְנָה", כך הם לא ישבעו מהדיבור, אז לא יהגו בגרונם שזה גורם שנעשו אלמים או ימותו.

עוד אפשר לפרש על פי מה שאמרו חז"ל, שלא יאכל האדם אכילה גסה שהיא גורמת לו לאדם ג' מיני הפסד, הא' הפסד גופו, ב' הפסד ממונו, ג' הפסד זמן אכילה וציאה. וזהו "קִבְּרָ פְתוּחַ גְּרוֹנָם", ירצה שפיהם וגרונם פתוח כקבר, כמה שהקבר לא ישבע כמו שאמר הכתוב "שֹׂאוֹל וְאֲבֹדוֹן לֹא תִשְׁבַּעְנָה", שתמיד הוא מקבל ואינו שבע, וממילא לא ימצא עת וזמן לעסוק בתורה, יען כי יכלה הזמן באכילה ושתיה, וממילא לא יהגו בגרונם, מלשון "ובתורתו יהגה יומם ולילה"

ספר "שם משמעות" על תהלים

הלכה:

הלכות ציצית

לקשור ראשי החוטים או להטבילם בדבק כדי שלא יתפרק שזירתם.

כתב הרמ"א (או"ח סימן יא ס"ב): ולכתחילה טוב לקשור החוטיין למטה (וכדלקמן בסי"ד), ובפסקי תשובות (אות יד) כתב: דהיינו לקשור ראשי החוטיין כדי שלא תתפרק

שזירתן, ובבה"ט (סק"ג) ובמ"ב (סקי"ח), מביאים בשם המג"א ועוד פוסקים שיש אומרים שטוב שלא לעשות קשרים אלו משום דהוי כמוסיף על הקשרים, והכרעת ההלכה בזה שאם רואים שהשזירה רופפת ועלול להתפרק ויתמעט חלק השזור שבחוטים משיעור ה' אגודלים, (20 ס"מ, ללא הגדיל), בודאי יש לקשור ראשי החוטים ואין מקום להחמיר כלל, ואם ירצה יוכל לעשות גם תחבולות אחרות כגון לטבול קצות החוטים מעט בדבק ושפיר דמי.

פסקי תשובות חלק א'

פתגם:

קשה להשפיע על מה שאנחנו רואים אצל האחר, קל יותר להשפיע ולשנות את מה שהאחר רואה אצלנו.

ספר "שמחלה"

חקירה:

הידור מצוה

בחפצה של המצוה או בעשיית המצוה (מנחת אשר שמות כה-ב בתחילתו: שני דינים יחד)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור:

ממה נפשך

אדם גס נפש היה הולך ואוכל בשוק, ובין נגיסה לנגיסה שלח גידופים לעבר עוברים ושבים. ניגש אליו פלוני ואמר לו: קושיה היא בעיני: ממה נפשך, אם אדם אתה, מה לך אוכל בשוק, והרי גמרא מפורשת היא, שהאוכל בשוק דומה לכלב, ואם כלב אתה, מה לך צווח ומגדף, והרי מקרא מפורש התורה: "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו..."

ספר "חד וחלק" חלק ד'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים. זיווג טוב לשלמה בן אסתר. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה

